

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 318/05-64

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti MUDr. A. P., bytom G., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj pre namietané porušenie jeho práva na prejednanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní o odvolaní MUDr. A. P. podanom 16. apríla 2004 proti uzneseniu Okresného súdu Košice II sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 o nariadení výkonu predbežného opatrenia vedenom pod sp. zn. 14 CoE 45/04, 14 CoE 46/04 na neverejnom zasadnutí 11. júla 2006 takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Košiciach v konaní o odvolaní MUDr. A. P. podanom 16. apríla 2004 proti uzneseniu Okresného súdu Košice II sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 o nariadení výkonu predbežného opatrenia, vedenom pod sp. zn. 14 CoE 45/04, 14 CoE 46/04 p o r u š i l základné právo MUDr. A. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho

právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. MUDr. A. P. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Košiciach p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Košiciach je p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania MUDr. A. P. pred Ústavným súdom Slovenskej republiky v sume 9 464 Sk (slovom deväťtisícštyristošesťdesiatštyri slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne, advokátky JUDr. I. R., K., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti MUDr. A. P. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal uznesením z 23. novembra 2005 č. k. III. ÚS 318/05-32 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť (z 11. júla 2005) MUDr. A. P., bytom G. (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základných práv sťažovateľa zaručených v čl. 46 ods. 1 a v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj namietaného porušenia jeho práv na spravodlivé súdne konanie a na prejednanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní o odvolaní sťažovateľa podanom 16. apríla 2004 proti uzneseniu Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 o nariadení výkonu predbežného

opatrenia (ďalej aj „uznesenie okresného súdu o nariadení výkonu predbežného opatrenia“), ako aj uznesením krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-74, 14 CoE 46/04 zo 4. októbra 2005.

Uznesením č. k. III. ÚS 318/05-57 z 11. júla 2006 ústavný súd konanie v predmetnej veci v časti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-74, 14 CoE 46/04 zo 4. októbra 2005 zastavil podľa § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 104 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) s tým, že predmetom konania pred ústavným súdom vo veci samej zostáva sťažnosť sťažovateľa v časti týkajúcej sa namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj porušenia jeho práva na prejednanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, postupom krajského súdu v konaní (vedenom dosiaľ pod sp. zn. 14 CoE 45/04, 14 CoE 46/04) o odvolaní sťažovateľa podanom 16. apríla 2004 proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 o nariadení výkonu predbežného opatrenia.

Z obsahu sťažnosti z 11. júla 2005 doplnenej podaním právnej zástupkyne sťažovateľa z 21. októbra 2005 vyplýva, že právoplatným uznesením krajského súdu č. k. 16 CoP 91/04-218 z 27. februára 2004 bolo zmenené uznesenie okresného súdu č. k. 23 Nc 1015/2002-138 z 15. decembra 2003 tak, že sťažovateľovi bolo nariadené, aby v lehote troch dní predbežne odovzdal maloletého A. P. do starostlivosti matky. Okresný súd uznesením sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 nariadil výkon uznesenia krajského súdu č. k. 16 CoP 91/04-218 z 27. februára 2004 odňatím maloletého A. P. a jeho odovzdaním do starostlivosti matky. Ďalším samostatným uznesením sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 ustanovil okresný súd Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny K. za opatrovníka maloletého A. P. na jeho zastupovanie v konaní vo veci výkonu rozhodnutia o výchove maloletého.

Sťažovateľ podal ako povinný 16. apríla 2004 samostatnými podaniami odvolanie proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004, ktorým bol nariadený výkon právoplatného predbežného opatrenia o odňatí maloletého dieťaťa

sťažovateľovi a jeho odovzdaní do starostlivosti matky, odvolanie proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004, ktorým bol maloletému A. P. ustanovený opatrovník v uvedenom konaní a námietku zaujatosti proti sudkyňi okresného súdu konajúcej vo veci. Neskôr (11. mája 2004) podal sťažovateľ aj odvolanie proti následnému uzneseniu okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 zo 14. apríla 2004, ktorým mu bola uložená pokuta v sume 2 000 Sk.

Krajský súd uznesením č. k. 14 NcC 37/04-66 z 28. mája 2004 rozhodol, že „*sudkyňa JUDr. K. J. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci Okresného súdu Košice II 39 Em 10/04*“. Ďalším uznesením č. k. 14 CoE 45/04-69, 14 CoE 46/04 z 28. mája 2004 krajský súd rozhodol: „*Odvolací súd potvrdzuje uznesenie Okresného súdu Košice II. 39 Em 10/2004 zo dňa 26. 3. 2004.*

Odvolací súd potvrdzuje uznesenie Okresného súdu Košice II. sp. zn. 39 Em 10/2004 zo dňa 26. 3. 2004 o uložení poriadkovej pokuty.“ Toto uznesenie krajského súdu bolo právnej zástupkyňi sťažovateľa doručené 15. júla 2004.

Sťažovateľ napadol uznesenie krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-69, 14 CoE 46/04 z 28. mája 2004 sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ústavy namietajúc porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru v dôsledku arbitrárnosti uvedeného rozhodnutia vo vzťahu k potvrdeniu uznesenia okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 o nariadení výkonu predbežného opatrenia (pretože bolo vydané v rovnaký deň, keď okresnému súdu došiel návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia, teda 26. marca 2004, hoci podľa príslušných ustanovení zákona nebolo možné výkon rozhodnutia okamžite nariadiť, mali tomu predchádzať niektoré iné zákonom predpísané úkony), ako aj vo vzťahu k potvrdeniu uznesenia okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 zo 14. apríla 2004 o uložení „*poriadkovej*“ pokuty (sťažovateľ namietal, že v skutočnosti nešlo o poriadkovú pokutu v zmysle § 53 OSP, ale o pokutu podľa § 273 OSP v rámci konania o výkon rozhodnutia, čo znamená, že v rámci výkonu rozhodnutia bolo použité opatrenie, pre ktoré nebol daný nijaký dôvod, pretože sťažovateľ príčinu pre postup podľa § 53 OSP nedal).

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol uznesením č. k. I. ÚS 171/04-14 z 8. októbra 2004 ako zjavne neopodstatnenú dôvodiac:

„Z uznesenia krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-69, 14 CoE 46/04 z 28. mája 2004 vyplýva, že krajský súd potvrdil jednak uznesenie okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 a jednak uznesenie okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 (správne má byť zo 14. apríla 2004) o uložení poriadkovej pokuty.

Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že pokiaľ ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004, nešlo o potvrdenie uznesenia okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 o nariadení výkonu rozhodnutia odňatím a odovzdaním maloletého dieťaťa matke, ale o potvrdenie uznesenia okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 o ustanovení opatrovníka pre maloleté dieťa. (...)

Sťažovateľ predovšetkým namieta porušenie označených základných práv podľa jeho názoru tým výrokom uznesenia krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-69, 14 CoE 46/04 z 28. mája 2004, ktorým malo byť potvrdené uznesenie okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 o nariadení výkonu rozhodnutia odňatím maloletého dieťaťa otcovi a jeho odovzdaním matke. Skutočnosť je však taká, že krajský súd toto uznesenie okresného súdu dosiaľ neskúmal a o odvolaní sťažovateľa proti nemu ešte nerozhodol.

Výrok, ktorým krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 sa týka v skutočnosti toho uznesenia, ktorým bol maloletému dieťaťu ustanovený opatrovník v konaní o výkone rozhodnutia. Je preto očividné, že neexistujúcim potvrdzujúcim výrokom krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu označených základných práv sťažovateľa.

Ďalej sťažovateľ namieta porušenie označených základných práv aj ďalším výrokom uznesenia krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-69, 14 CoE 46/04 z 28. mája 2004, ktorým

bolo potvrdené uznesenie okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 o uložení poriadkovej pokuty.

V tejto súvislosti ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že tak v záhlaví uznesenia, ako aj v jeho výrokovej časti je zrejme nesprávne uvedené, že ide o uznesenie okresného súdu z 26. marca 2004. V skutočnosti bolo uznesenie okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 o uložení poriadkovej pokuty vydané 14. apríla 2004. Túto zrejmu nesprávnosť možno kedykoľvek opraviť postupom podľa § 164 OSP.

Podľa názoru ústavného súdu uzneseniu okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 zo 14. apríla 2004 o uložení poriadkovej pokuty v sume 2 000 Sk nemožno, čo sa týka jeho podstaty, nič vyčítať. (...)“

Sťažovateľ tvrdí, že po doručení uznesenia ústavného súdu z 8. októbra 2004 sa listami zo 4. mája 2005 obrátil na okresný súd a na krajský súd žiadajúc o informáciu, pod akou spisovou značkou sa vedie konanie o jeho odvolaní podanom 16. apríla 2004 proti uzneseniu okresného súdu o nariadení výkonu predbežného opatrenia, či bol spis predložený okresným súdom krajskému súdu na konanie o tomto odvolaní a či už o ňom bolo rozhodnuté.

Okresný súd listom zo 6. mája 2005 sťažovateľovi oznámil, že o tomto odvolaní bolo rozhodnuté uznesením krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-69, 14 CoE 46/04 z 28. mája 2004. Sťažovateľ reagoval na prietahy v konaní sťažnosťou doručenou predsedovi okresného súdu 13. júna 2005.

Sťažovateľ na základe uvedených skutočností namieta, že o jeho odvolaní podanom 16. apríla 2004 proti uzneseniu okresného súdu o nariadení výkonu predbežného opatrenia nebolo dosiaľ rozhodnuté. Vzhľadom na čas, ktorý uplynul od podania odvolania proti predmetnému uzneseniu bolo porušené aj právo sťažovateľa na prejednanie jeho veci bez zbytočných prietahov zakotvené v článku 48 ods. 2 ústavy a na prejednanie veci v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 vety prvej dohovoru.

V podaní z 21. októbra 2005 sťažovateľ uviedol, že 6. októbra 2005 bolo jeho právnej zástupkyňi doručené uznesenie krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-74, 14 CoE 46/04 zo 4. októbra 2005, ktorým krajský súd opierajúc sa o § 164 OSP opravil záhlavie a prvý výrok svojho uznesenia č. k. 14 CoE 45/04-69, 14 CoE 46/04 z 28. mája 2004, ktorý má znieť: *„Odvolací súd potvrdzuje uznesenia Okresného súdu Košice II. zo dňa 26. 3. 2004 č. k. 39 Em 10/04-15 a 39 Em 10/04-17.“*

Sťažovateľ poukazuje na judikatúru všeobecných súdov a na uznesenie ústavného súdu č. k. I. ÚS 171/04-14 z 8. októbra 2004 namieta, že krajský súd uznesením č. k. 14 CoE 45/04-74, 14 CoE 46/04 zo 4. októbra 2005 *„... neopravoval (...) zrejme nesprávnosti prv vydaného uznesenia, ktorým je viazaný, ale opravným uznesením sa snažil dosiahnuť vecnú zmenu svojho vlastného rozhodnutia...“*.

Podaním zo 4. januára 2006 oznámil sťažovateľ prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne ústavnému súdu, že proti uzneseniu krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-74, 14 CoE 46/04 zo 4. októbra 2005 podal 7. novembra 2005 dovolanie.

V prílohe podania z 5. júna 2006 predložil sťažovateľ prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne ústavnému súdu rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 28/2006 z 31. marca 2006, ktorým bolo zrušené *„... uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 28. mája 2004 sp. zn. 14 CoE 45/04, 14 CoE 46/04 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach zo 4. októbra 2005 sp. zn. 14 CoE 45/04, 14 CoE 46/04...“* a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie, pričom najvyšší súd uviedol: *„Povinnosťou odvolacieho súdu bude preto rozhodnúť o všetkých troch odvolaniach otca dieťaťa, proti rôznym uzneseniam okresného súdu.“* (Súd mal teda rozhodnúť aj o odvolaní sťažovateľa podanom 16. apríla 2004 proti uzneseniu okresného súdu o nariadení výkonu predbežného opatrenia.)

V časti sťažnosti týkajúcej sa namietaného porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj porušenia jeho práva na prejednanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru postupom krajského súdu v konaní (vedenom dosiaľ pod sp. zn. 14 CoE 45/04, 14 CoE 46/04) o odvolaní sťažovateľa podanom 16. apríla 2004 proti uzneseniu okresného súdu o nariadení výkonu predbežného opatrenia žiada sťažovateľ vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho práv zaručených v ústave a v dohovore postupom krajského súdu v uvedenom konaní a prikázal krajskému súdu konať o odvolaní sťažovateľa podanom 16. apríla 2004 proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 v primeranej lehote a bez zbytočných prietáhov. Napokon požaduje finančné zadost'učinenie v sume 80 000 Sk a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

V podaní z 11. januára 2006 doručenom ústavnému súdu 16. januára 2006 sťažovateľ prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne oznámil, že súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania vo veci samej. Právna zástupkyňa sťažovateľa vyčísľila sťažovateľom požadovanú náhradu trov konania pred ústavným súdom sumou 9 467 Sk.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti prostredníctvom svojich predsedov vyjadrili okresný súd (listom sp. zn. Spr 1063/05 z 3. októbra 2005) a krajský súd (listom sp. zn. Spr 1614/05 z 5. októbra 2005). Sťažnosť nepovažovali za dôvodnú, pretože okresný súd predložil vec na rozhodnutie krajskému súdu 22. apríla 2004 a krajský súd o odvolaní sťažovateľa rozhodol uznesením krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-69, 14 CoE 46/04 z 28. mája 2004 (v znení opravného uznesenia krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-74, 14 CoE 46/04 zo 4. októbra 2005).

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie oznámil krajský súd ústavnému súdu listom sp. zn. Spr 77/06 z 11. januára 2006, že súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania o veci samej. Možnosť doplniť svoje vyjadrenie k sťažnosti z 5. októbra 2005 krajský súd nevyužil (kópia sťažnosti vrátane doplňujúceho podania právnej zástupkyne sťažovateľa z 21. októbra 2005 bola za týmto účelom krajskému súdu doručená 11. januára 2006).

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich

stanoviskami, ako aj s obsahom súdnych spisov okresného súdu (sp. zn. 39 Em 10/2004) a krajského súdu (sp. zn. 14 CoE 45/04, 14 CoE 46/04) týkajúcich sa predmetnej veci (ktoré si ústavný súd vyžiadal) dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe predložených listín a obsahu uvedených súdnych spisov.

II.

Obsah písomností priložených sťažností (rozhodnutí a ďalších listín týkajúcich sa predmetnej veci), ako aj obsah na vec sa vzťahujúcich súdnych spisov potvrdzujú podstatné skutkové tvrdenia sťažovateľa.

Okresný súd uznesením č. k. 39 Em 10/2004-15 z 26. marca 2004 nariadil výkon uznesenia krajského súdu č. k. 16 CoP 91/04-218 z 27. februára 2004 odňatím maloletého A. P. a jeho odovzdaním do starostlivosti matky. Ďalším samostatným uznesením č. k. 39 Em 10/2004-17 z 26. marca 2004 ustanovil okresný súd Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny K. za opatrovníka maloletého A. P. na jeho zastupovanie v konaní vo veci výkonu rozhodnutia o výchove maloletého.

Sťažovateľ ako povinný samostatnými podaniami zo 16. apríla 2004 doručenými okresnému súdu 19. apríla 2004 podal prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne odvolanie proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004, ktorým bol nariadený výkon právoplatného predbežného opatrenia o odňatí maloletého dieťaťa sťažovateľovi a jeho odovzdaní do starostlivosti matky, odvolanie proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004, ktorým bol maloletému A. P. ustanovený opatrovník v uvedenom konaní a námietku zaujatosti proti sudkyňi okresného súdu konajúcej vo veci. Spis bol predložený krajskému súdu 22. apríla 2004. Neskôr (11. mája 2004) podal sťažovateľ aj odvolanie proti následnému uzneseniu okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 zo 14. apríla 2004, ktorým mu bola uložená pokuta v sume 2 000 Sk. Toto odvolanie bolo krajskému súdu predložené 17. mája 2004.

Krajský súd uznesením č. k. 14 NcC 37/04-66 z 28. mája 2004 rozhodol, že „*Sudkyňa JUDr. K. J. nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vecí Okresného súdu Košice II 39 Em 10/04*“. Ďalším uznesením č. k. 14 CoE 45/04-69, 14 CoE 46/04 z 28. mája 2004 krajský súd rozhodol: „*Odvolací súd potvrdzuje uznesenie Okresného súdu Košice II. 39 Em 10/2004 zo dňa 26. 3. 2004.*

Odvolací súd potvrdzuje uznesenie Okresného súdu Košice II. sp. zn. 39 Em 10/2004 zo dňa 26. 3. 2004 o uložení poriadkovej pokuty.“ Spis bol okresnému súdu vrátený 29. júna 2004. Označené uznesenia krajského súdu boli právnej zástupkyňi sťažovateľa doručené 15. júla 2004.

Právna zástupkyňa sťažovateľa sa listom zo 4. mája 2005 obrátila na okresný súd žiadajúc o informáciu, pod akou spisovou značkou sa vedie konanie o odvolaní sťažovateľa z apríla 2004 proti uzneseniu okresného súdu o nariadení výkonu predbežného opatrenia, či bol spis predložený okresným súdom krajskému súdu na konanie o tomto odvolaní a či už o ňom bolo rozhodnuté.

Okresný súd listom zo 6. mája 2005 právnej zástupkyňi sťažovateľa oznámil, že o tomto odvolaní bolo rozhodnuté uznesením krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-69, 14 CoE 46/04 z 28. mája 2004.

Krajský súd uznesením č. k. 14 CoE 45/04-74, 14 CoE 46/04 zo 4. októbra 2005 podľa § 164 OSP opravil záhlavie a prvý výrok svojho uznesenia č. k. 14 CoE 45/04-69, 14 CoE 46/04 z 28. mája 2004. Výrok označeného rozhodnutia krajského súdu z 28. mája 2004 mal podľa opravného uznesenia zo 4. októbra 2005 znieť: „*Odvolací súd potvrdzuje uznesenia Okresného súdu Košice II. zo dňa 26. 3. 2004 č. k. 39 Em 10/04-15 a 39 Em 10/04-17.*“

Sťažovateľ podal 7. novembra 2005 prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne proti uzneseniu krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-74, 14 CoE 46/04 zo 4. októbra 2005 dovolanie.

Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 28/2006 z 31. marca 2006 zrušil: „... uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 28. mája 2004 sp. zn. 14 CoE 45/04, 14 CoE 46/04 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach zo 4. októbra 2005 sp. zn. 14 CoE 45/04, 14 CoE 46/04...“ a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie konštatujúc: „... Po preskúmaní predmetnej veci z obsahu spisu dovolací súd dospel k záveru, že pôvodné rozhodnutie odvolacieho súdu a opravné uznesenie odvolacieho súdu nie je správne a v konaní došlo k procesnej vade v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. Napokon i z dôvodov uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 8. októbra 2004 sp. zn. I. ÚS 171/04-14 vyplýva, že odvolací súd uznesenie okresného súdu o nariadení výkonu rozhodnutia odňatím maloletého dieťaťa otcovi doteraz nepreskúmal a o odvolaní otca nerozhodol. Výrok, ktorým krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 sa týka v skutočnosti toho uznesenia, ktorým bol maloletému dieťaťu ustanovený opatrovník v konaní o výkone rozhodnutia. Pokiaľ ide o uznesenie, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 z 26. marca 2004 o uložení poriadkovej pokuty, toto bolo zrejme nesprávne jednak v záhlaví uznesenia ako aj v jeho výrokovej časti, kde je zrejme nesprávne uvedené, že ide o uznesenie okresného súdu z 26. marca 2004. V skutočnosti však bolo uznesenie okresného súdu sp. zn. 39 Em 10/2004 o uložení poriadkovej pokuty vydané 14. apríla 2004. Túto zrejmu nesprávnosť bolo možné v danej veci v zmysle § 164 O. s. p. opraviť, čo však odvolací súd dôsledne neurobil, ako to napokon vyplýva z opravného uznesenia, keď vo výroku uznesenia neopravil dátum 26. 3. 2004 na správny 14. 4. 2004 a nesprávne v rozpore s ustanovením § 164 O. s. p. rozhodol vo výroku o potvrdení tretieho uznesenia - o výkone rozhodnutia, o odvolaní otca dieťaťa, o ktorom doteraz nerozhodol. Tým odňal účastníkovi konania možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. ako to správne namietal dovolateľ v dôvodoch svojho dovolania. V tomto smere je preto zmätočné i pôvodné uznesenie odvolacieho súdu, ktoré je v spojení s opravným uznesením. Povinnosťou odvolacieho súdu bude preto rozhodnúť o všetkých troch odvolaniach otca dieťaťa, proti trom rôznym uzneseniam okresného súdu.

S poukazom na uvedené je zřejmé, že došlo v konaní k procesnej vade a to k odňatiu možnosti účastníkovi konať pred súdom [§ 237 písm. f) O. s. p.].

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f) O. s. p.

je nielen dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania, ale zároveň je tiež okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenia odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1, 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. (...)“

Po vrátení veci krajskému súdu na ďalšie konanie (spis bol krajskému súdu doručovaný prostredníctvom okresného súdu 19. mája 2006) je konanie vedené pod sp. zn. 4 CoE 62/06, 4 CoE 74/06, 4 CoE 75/05. Krajský súd vo veci rozhodol 27. júna 2006. V súčasnosti je vypracovávané písomné vyhotovenie rozhodnutia.

III.

3.1. Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).“

Podľa ustanovenia čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru: „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).“

Ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želaného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (napr. III. ÚS 28/03).

Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov v kontexte medzinárodných záväzkov

Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich vecí v primeranej lehote (v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej lehote (obdobne napr. III. ÚS 111/04, III. ÚS 347/04, III. ÚS 11/05).

Otázku existencie zbytočných prietahov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

3.2. Predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu je konanie o odvolaní sťažovateľa zo 16. apríla 2004 proti uzneseniu okresného súdu č. k. 39 Em 10/2004-15 z 26. marca 2004 o nariadení výkonu predbežného opatrenia - uznesenia krajského súdu č. k. 16 CoP 91/04-218 z 27. februára 2004, odňatím maloletého A. P. zo starostlivosti sťažovateľa a jeho odovzdaním do starostlivosti matky.

Ústavný súd prihliadajúc k obsahu súdnych spisov týkajúcich sa posudzovaného konania nezistil žiadne skutočnosti svedčiace o osobitnej skutkovej alebo právnej zložitosti predmetnej veci.

3.3. V správaní sťažovateľa (ako účastníka konania) ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, v dôsledku ktorých by mohlo dôjsť k závažnejšiemu spomaleniu postupu krajského súdu v posudzovanom konaní, alebo ktoré by mohli byť posúdené ako dôvod neprimerane dlhej doby prerokovania predmetnej veci.

3.4. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prietahom, bol postup krajského súdu v predmetnej veci.

Podľa § 100 ods. 1 OSP len čo konanie začalo, musí v ňom súd postupovať i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Dobu od podania odvolania sťažovateľom, resp. od predloženia spisu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa krajskému súdu (v apríli 2004) do rozhodnutia krajského súdu (28. mája 2004) a vrátenia spisu okresnému súdu (29. júna 2004) nemožno (pokiaľ ide o jej dĺžku) považovať za neprimeranú okolnostiam daného prípadu (krajský súd mal rozhodnúť o troch odvolaniach sťažovateľa a navyše o námietke zaujatosti vznesenej proti zákonnej sudkyňi).

Pre naplnenie základného práva účastníka súdneho konania na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (čl. 48 ods. 2 ústavy) ako aj jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je vzhľadom na ich účel podstatné, či a kedy došlo postupom súdu konajúceho a rozhodujúceho vo veci k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania ohľadne tých práv, ktoré sú predmetom uplatňovanej súdnej ochrany.

Vzhľadom na túto skutočnosť je pre posúdenie postupu krajského súdu v posudzovanom konaní z hľadiska rešpektovania označených práv sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru podstatné, že v uznesení č. k. 14 CoE 45/04-69, 14 CoE 46/04 z 28. mája 2004 krajský súd o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o nariadení výkonu predbežného opatrenia nerozhodol. Opravné uznesenie krajského súdu zo 4. októbra 2004 nepredstavovalo zákonnú, a teda aj ústavne konformnú (čl. 46 ods. 1 ústavy) nápravu tohto pochybenia, ale naopak, spolu s predchádzajúcim uznesením krajského súdu z 28. mája 2004 bolo toto rozhodnutie kvalifikované najvyšším súdom v dovolacom konaní ako zmätočné, pretože postup krajského súdu v konaní o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o nariadení výkonu predbežného opatrenia bol chybný v zmysle § 237 písm. f) OSP. V dôsledku týchto skutočností najvyšší súd v dovolacom konaní rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 28/2006 z 31. marca 2006 zrušil tak uznesenie krajského súdu č. k. 14 CoE 45/04-69, 14 CoE 46/04 z 28. mája 2004, ako aj jeho uznesenie č. k. 14 CoE 45/04-74, 14 CoE 46/04 zo 4. októbra 2005 a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Krajský súd vydal následne rozhodnutie vo veci 27. júna 2006.

V dôsledku pochybenia krajského súdu tak o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu o nariadení výkonu predbežného opatrenia vo veci starostlivosti

o maloletých bolo rozhodnuté po viac ako dvoch rokoch. V zmysle judikatúry ústavného súdu je pritom potrebné posudzovať požiadavku na rýchly a efektívny postup súdu pri rozhodovaní v rámci konania týkajúceho sa núteného výkonu rozhodnutia vzhľadom na jeho charakter a účel ešte dôraznejšie ako v konaní „o práve samom“, ktoré mu predchádzalo - napr. III. ÚS 15/03, III. ÚS 28/06). Taktiež konania týkajúce sa starostlivosti o maloletých (predovšetkým pokiaľ ide o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom), ako aj rozhodovanie o dočasnej úprave pomerov účastníkov súdneho konania predbežným opatrením, vyžadujú osobitne pružný a efektívny postup súdu v záujme zaistenia reálnej a účinnej súdnej ochrany práv, ktoré sú predmetom konania (napr. III. ÚS 112/03). Predmet posudzovaného konania zahŕňa všetky tri uvedené aspekty vyžadujúce osobitný dôraz na rýchle a efektívne prerokovanie a rozhodnutie veci. V tomto kontexte dobu viac ako dvoch rokov v konaní o odvolaní sťažovateľa nemožno považovať z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 dohovoru za primeranú a postup krajského súdu za zlučiteľný so základným právom sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na tieto skutočnosti dospel ústavný súd k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy) a jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) boli porušené (bod 1 výroku nálezu).

3.5. Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu konať v ďalšom priebehu posudzovaného konania v primeranej lehote a bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy (...) Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Po rozhodnutí najvyššieho súdu rozsudkom sp. zn. 4 Cdo 28/2006 z 31. marca 2006 a vrátení veci krajskému súdu na ďalšie konanie (spis bol krajskému súdu doručovaný prostredníctvom okresného súdu 19. mája 2006) je posudzované konanie vedené už pod novou sp. zn. 4 CoE 62/06, 4 CoE 74/06, 4 CoE 75/05. Po prijatí spisu krajský súd vo veci rozhodol v primeranej lehote (27. júna 2006). V čase rozhodovania ústavného súdu o namietanom porušení práv sťažovateľa sa tak posudzované konanie nachádza v stave po vynesení rozhodnutia krajským súdom (pokiaľ ide o úkony súvisiace s písomným vyhotovením rozhodnutia je krajský súd viazaný ústavnou povinnosťou vyplývajúcou priamo z čl. 48 ods. 2 ústavy postupovať v danej veci bez zbytočných prietahov). Prípadný výrok ústavného súdu prikazujúci krajskému súdu konať v posudzovanej veci bez prietahov by bol preto neadekvátny súčasnému stavu uvedeného konania. Ústavný súd preto sťažnosti v tejto časti nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

3.6. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 80 000 Sk z dôvodu ujmy, ktorú utrpel v dôsledku neprimeranej dĺžky konania.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože porušenie práv sťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred ich porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sumu 30 000 Sk (bod 2 výroku nálezu). Priznaná suma finančného zadosťučinenia zohľadňuje podľa názoru ústavného súdu nemajetkovú ujmu sťažovateľa v označenom konaní s prihliadnutím na jeho predmet a význam pre sťažovateľa, ako aj na celkovú dobu jeho trvania (viac ako dva roky), ktorá je ako celok poznačená zbytočnými prietahmi, za ktoré nesie zodpovednosť krajský

súd. Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu na priznanie finančného zadost'učinenia nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

3.7. Sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia v uvedenom konaní vo výške 9 467 Sk. Právna zástupkyňa sťažovateľa špecifikovala požadovanú náhradu trov právneho zastúpenia ako odmenu za tri úkony právnej služby po 2 501 Sk (prevzatie prípadu a prvá porada s klientom z 8. júla 2005, písomné podanie vo veci - sťažnosť z 11. júla 2005 a písomné podanie vo veci - doplnenie sťažnosti z 21. októbra 2005) + 3 x režijný paušál po 150 Sk a 19 % DPH.

Ústavný súd pri rozhodovaní o požadovanej náhrade trov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Pri stanovení výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal ústavný súd z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 1 a 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) s tým, že predmet konania pred ústavným súdom o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'učinením, alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 129/03, III. ÚS 11/05).

Podľa § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi; v ostatných prípadoch sa základná sadzba tarifnej odmeny určí podľa § 10.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky dosahovala priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku roka 2004 výšku 15 008 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2005 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 501 Sk a hodnota režijného paušálu je 150 Sk.

Vychádzajúc z tejto výšky sadzby tarifnej odmeny priznal ústavný súd sťažovateľovi náhradu trov konania za tri úkony právnej služby (prevzatie prípadu a prvá porada s klientom z 8. júla 2005, písomné podanie vo veci - sťažnosť z 11. júla 2005 a písomné podanie vo veci - doplnenie sťažnosti z 21. októbra 2005) a 3 x 150 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.). Náhrada trov právneho zastúpenia predstavuje sumu 7 953 Sk. Keďže advokátka - právna zástupkyňa sťažovateľa je platcom DPH, vyššie uvedená suma sa zvyšuje o 19 %. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH boli priznané v celkovej sume 9 464 Sk (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu na priznanie náhrady trov konania nevyhovel (bod 4 výroku nálezu).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 2006